

۱۹۱۸ نیسان

صافی : ۳۸

ایکذی جلد

کتابخانه

عَیْشَانِی مَکَنَدِی

سلطان احمد ثالث حیاته دایر

— فایع ایلدیش و تفرقه نظر —

اوزره ایدی . گئیش ایسه کوندرک . کلمش ایسه بلدرک . غایت انتظار اوزره . سلطانک دبدلرین بوس ایدرم . جاریه وضع حل ایلی . ولدی دختر . یارین سزه برآدم کوندره می . بوخه انتضا ایلمی . بلدره سز » .

سلطان احمد ثالث ابراهیم پاشای خاندانک وفای کار خادی پیلیدی . طیاریده ، دولتک مهابتیار

اداره ایدن ، خاندانک وقار و شرفی محافظه به یوتون موجودیتله چالیشان ابراهیم پاشا ، سراییده پادشاهک اوفقی برآختیلریندن متأثرا ووزر ، اوقی و صایسیله ، تدبیریه اداره ایتکه چالیشیدی . اکثرا ، سلطانارک و شهزاده لره تربیه سیده نظر دفته آتیر ، تعلیم و تدریس لری بالذات افا ایدردی . ابراهیم پاشانک پدرا اها ایلریندن سلطانارک و شهزاده لر قلیا عظیم بر مینویت طویلاذر ، انشته لری زوال یولازر مریخیه سورلردی . ابراهیم پاشا یار و لجه صالحه سی عقد ایتک ایچون (صوفیه) به متوجها یوله چیقیدی زمان (فله) دن پادشاهه بر تلخیص کوندرمش ، سلطان احمد ثالث بیاض اوزر شه یازدی بر خط هاونده کدینک و یوتون خاندان ارکانک صمدینی شو صورتله اظهار ایلده شدی :

« سکه وزرم . میری شزلری بایاق و عربله دختار تحیل اوقتی ایلورده زار و زواده لری ترتیب اولقی اوزره جهلنک استصوابه فله دهر براق کون مکت اولتمه قرار ویرلرینکی یازمش سن . بالجمله معلوم هاونم اولدی . برنده ومناسب حرکت ایلش سن . برخوردار اولمشن ، دلش خشی کوندردینکه یزاده حط ایلیم . سنی کورمش قدرجه مسرور اولم .

« قول » و یاتاق ایسته دیکر زمان ، یونک خلق اوزر نده نه کی تأثیر حاصل ایدیه بجهلکی وزیرنه خط هاونارله سؤال ایدردی . سلطان احمد ثالث هان هرایشنده خواجه سی ، مدیری ، مستشاری ، وزیر اعظیدیدی . الک خصوصی ایشلریندن بیله ابراهیم پاشای خبردار ایدردی . مثلاً بر خط هاوننده شویله دیوردی :

« بتم روح . خزیندارده اولان کاغذ کوندرک

سلطان احمد ثالث غایت متواضعدی ، دبدیه و ملطه دن حظ ایغزیدی . یوتون دوشوندیکی ، صاحب و مسالمت ایچنده ، راحت و مسعود بر عالمه حیاتی کیرمکدی . فقط بوجیاتی ، زمانی خوش کیرمک ، نفسک غرور لری تطبیق ایتک ایچون ایسته مژدی ؛ عین زمانده مملکتک ترقیسی ، عرفانا یوکمه له سی ده آرزو ایدر ، هرایشده اهلی و لیاقتلیسی قولانای ترحیح

ایلردی . یوخصوصلرده ، الک زیاده سودبکی وزیر لریک بیله آرزو لرینه مماشات ایغزیدی . سلطان احمد ثالث یوتون وزیر لری ایچنده چورلی علی پاشایه ، داماد سلجدار علی پاشایه زیاده حرمت کوستره شدی ؛ فقط یوتون وزرا ایچنده صدیقی وفدا کارلنی الک زیاده تقدیر ایلیدی . ابراهیم پاشا ایلی . یوله اولدنی حالده ، بنه ابراهیم پاشانک داماد لری حقنقدی اتما سی قبول ایغزیدی . تطبیق اوزو ایدیلن دامادک هنوز کنج اولدینی ، ابراهیم پاشانک حاجتی باقی اولدیه . برکون بهمه حال تطبیقه نائل اولاجنی اشارت ایدر ، کندینسه اکثر خط هاونارلر دندروم ؛ ایدیه عتقاب ایدیک سوکی صدر اعظمک تلخیصی تصویب ایغزیدی . یونکه برابر ، معقول و موافق کوردیکی مسئله لرده ، وزیر اعظمک سوزندن چیماز . الک اوفقی ایشلارده بیله ابراهیم پاشایه مانیشمقدن کری طورمازدی .

سلطان احمد ثالث ، کندینسک هر شیه واقف اولدینی ادعا سنده دکدی . دولتک سیاسی ایشلریندن ، سرای طیاریشنده کی احوالین وزیرینک هر کسدن مکمل خبردار اولایله جکلی ، یاپاجنی بر حرکت خلق افکار ی اوزر نده مضر و یا نافع بر تأثیر اجرا ایدیمکجه ابراهیم پاشانک اها ایواقف اولدینی پیلیدی . مثلاً ، بارمارلره طیاریده

سلطان احمد ثالث (اچولوسندن بئس سینه صرکار) (وان مورد یوز لوجه)

اوزونلغنه ایکیه بوکر، شخصی معالعه سنی تلخیصک اوستنده کی یوشقلار غایت منتظم، پروژمیز، حکمزوسیلنیتیز یازاردی. قیشک حلوا محبتلرند، یازک چراغانلرند قیزی فاطمه سلطانک سراینده کیجه کی کوندوزلی هان اون کوندن فضله قالدینی حالده، اشتیاقنه طایاناماز، دامادینه یازدینی خط هاپوزده سلطان قیزیک «دیده فی نظیرلین» اویکندن، «ترکس چشمالین» قوقلامقدن کری طورمازدی. پادشاهله قیزیک یو رابطه لری، شعرله، صمیمتله، شفقتله، درین بریاباتی حسیله مایلدی. اودرجه ده که، کندی هر نه دن متأثر اولورسه، فاطمه سلطانیده بره حال اوندن متأثر اولاجی،

طریق هاپوننده یاش قادی [۱] وسعداتی قزم سلطان [۲] واولوم سلیمان وقزم ام کلثوم وخدیجه وشاکردیکر سلطانان باجله سلام دعا لر ایلیوب حال خاطر بکزی سؤال ایدرلر. حق تعالی فضلی کرمی ایله معصومه اولادرلرک دعا لرک قبول ایلیوب بن قریب مسروراً ومظفرأ عودنلر مقدر واحسان اغش اوله آمین. ایشک کشته کوره نلده مکث ایدریمز. چله اودرکالی سکا تقویض اولنشدیر. هرجه انتضا ایدرسه اوله حرکت ایدریمز.

سلطان احمد ثالث ذکی، علم ومعرفته مجلویدی. عدلیه حرمت وروغاتی ظاهری دکلدی. عدلیک عثمانلر محکمکنده اجرا ایدمبله چی نافع تأثیرلره تمایله

«بیم وزیم. یو کتایک. متلی یولنیز دیو سرای خواجه لری خیر وبرلر. حالا میرزا زاده افندیسه فروخت اولوق ایچون کوتولش. کتوردوب کوندوسن بقایم. افندی نظارتنده قاسم پاشا تولیتی بروجه تایدیفیض الله عزیه عرض حال ایدر. یولنده میدر. دگیلدر، برده می و برمه می، عرض ایلمه سن. یوکون بداجمه سرآیه واریم. هم هوا غایت شدید. منتظر اولیمه یز. یارین یاخود اورگون واراریم. صوقدن سلطانک دیده فی نظیرلین بوس ایدم. صوقدن خاطریم قالور.»

سلطان احمد ثالث سلطان قیزینه صوغوقدن

(آلوم، اسکی ویکی استانبول)

آناطولو حیاتی : نیلوفر دن کچرکن

اوزوله جک، خسته لاناچ، صولاجق ظن ایدر، ابراهیم پاشایه یازدینی الک رسعی خط هاپونرده بیله سلطان قیزیک صوغوقدن کندینی صاقیناسی، طیشاری چیقماماسی، مشفق، حساس بریدر اتمایله صبیق صبیق توصیفدن کری طورمازدی. گویا فاطمه سلطان، اونک نظرلنده، لاله دوروشک رقیق، رنگین، یکی آچیلش بر غنچه سیدی. بر خط هاپونده شویله یازمشدی :

لسان العرب

قی الامه

جلد

۱

واقندی. سیرایک کتبخانه لرینه اهمیت وبرر، سرای خواجه لرله شعردن، کتابلردن بحث ایدر، اوبلرک موافق کوردکاری اثرلری تدقیق ایلر. موافق کوردیکی تقدیرده کتبخانه سی ایچون صائین آلیردی. اساساً، صوک درجه سیم بر ذوقه صاحبیدی. کندیسینه یازیلان تلخیصلرک کنارینه، ویا بیاض اوزورینه یازدینی خط هاپونلری بیله غایت لطیف بر نسخله، منتظم، تمیز بر صورتده یازار، اوزرنی آنتون یالدریزی ریکله قورونوردی. تلخیصلر مستطیل شککنده، فالین کاغدلره یازیلیدی. احمد ثالث تلخیصلری

[۱] امین الله سلطان

[۲] فاطمه سلطان

صاقیناسی توصیه ایدرکن نهایت کندی خسته لادی. ابراهیم پاشا عاداتنا ملحوندی: استانبولک الک مشقندر، الک تحریقی حکیملری طویلاورد، فکرلری آلیور، پادشاهه نه علاج ایدنک لازم کلدیکینی آکلامق ایستیهوردی. او دورده، عثمانی طبایعی، تجربی برحاله ایدی. سرایده، حکیم باشی مستحق اولوق اوزره، طیشاریده طبابت اجرا ایدنلرک قسم اعظمی موسوی وعیسویدی. یونلر صورت مخصوصده دکالر آچارلر، اوراده الیزاده قولاییلان علاجلری داماجاضر یولوندرلرلر. خسته لرلی هم معاینه، همده اونلره کندیلری «علاج ایدرلردی»، قسم اعظمی حکیم باشیدن برات

چقله غایت مناسب اولوردی. اسرائیل وسایر حکما
بوخصوصی پاک استحسان ایده پورلر. اناب وجود
ایله چک قدر حرکت باعث صحت اولدنی چوق
کولشدر دیو نقل ایده پورلر. ممکن اولسه بزه
کلنسه ایچورده و طشمرده اکلمک قابل ایدی.
بوکون اولوق شرط دکل. اقبال پولندنی زمان
اولمه محتاجدر. ان شالله تعالی عزیمت اولدنی وجه
اوزره یارین احسان اولسون. اندن سوکره لطف
واحسان بیوروب صو ایله قته قته قرار بربریز.
غیری شهرده نه قدر حاذق کینور حکیم وار ایسه
مجموعی سرکنجین [۱] وقته قته ویرنلودر. انجق
قته قته سرکنجیندن زیادو وجود هاپونه نافعدر دیو

آلماش، فلزنده مهارتاری رسماً تصدیق ایدلمش
کیسه لردی. ممافیة عملی برصورتده تطبیق استکاری
بعض تدایو اصولاری واردی نه. اوزمانلر آوروپاده بیله
معلوم دکادی. مثلاً، استانبوله چیچک خسته لغته
قارتی تطبیق ایدیلن آئی اصولی، او صره لرده
(۱۱۲۹) استانبوله کفن انکابر سفیرهمی لهدی
مونته کو عثمانیلردن اوکره غش، لوندریه یازدنی
مکتوبلره بو اصولک انتشاریه سبب اولشدی.
صوغوق آلمنلنک تدایوسی ایسه غایت قولایدی :
ترلمک و برهیز اغک، بو خسته لک باشلیجه
تدایولندنی.
ابراهیم پاشا، پادشاهک راحتسز لغته شفا بولتی

(آلوم . اسکی ویک استانبول)

آناتولی حیاتی : مغنیسا اوکنده کاروانلار

اولسون. بوکون وقت ظهور نوبت کادی. بو نوبت
خفیهجه. یارسکه شیدجهدر. علاوهه شدیدالوان
نوبتاره اوله قعذر. قورقارم علاجک حرارتی و ارایسه
ایکی حرارت تاب توانی کسر. آغایه سولیم .
حکیماره سوبلیه جکدر. بویه قالورسه بربره حرکت
اولز. بعدالعلاج کورهم .

سلطان احمد ثالث قیشین طوب قانی سراینده
اولطورددی. سرایده الک چوق سودی برلر، صفه
کوشکی، بغداد کوشکی، انجلی کوشکیدی. وزیرله
ودولت ایشلارینه عائد معامله لری بورا زده کوردی.
سرایک طرز معماریسی، قوروشونی قبه لری، بسط

اتفاق الیدیلر . ان شالله تعالی ایندو ککرز کون حما
بر دمی کاز . بر فرنگ قاریسند بر قوطی ترونازه
فرنگ اریکی بولنمله کوندلشدر. هان حضرت یاری
شفاه عاجلار احسان ایلیه امین بحرمت سیدالمرسلین .
سلطان احمد ثالث ابراهیم پاشانک بو اهتاملرندن
پک نمون اولدی . فقط نوبت شدتیدنی . صینه
وجودنی فنا حالده صارصوردی . هر نوبت کلدیکه
تاب و توانی کسلیور . وجودنیه فضل حرارت وریر
دیهه علاج بیله اینمکدن قورقوردی . واقعا ابراهیم
پاشا ، سلطان احمد ثالثه بر آرز آجیلدی اینچون

[۱] بال ایله سرکدن پاییلان شربت

ایچون بوتون حکیملره باش اووربور ، سلطان احمد
ثالثه جاننک ایستدنی ترنده میودری خصوصی بر
صورتده بولدر بیور . علی العیاله سرای هاپونه
کوندربوردی . ابراهیم پاشانک بو مناسبتله یازدنی
تلخیص ، غایت صمیمانه ایدی :

« بن شو کلو کرمانلو مهابتو قدرتلو ولی نعمت
سبب دولت و حیاتم انقدم

اگرچه مبارک وجود هاپون ملوکانه لرنده قوت
یوق . اما بوتون کون بر عیلهه آرام و قرار دخی
مشکل. خاص اوله بیله ودخی اقبال هاپونکزر اولان
عشار ولز ایسه ورغبت هاپون مشاهده اولنورسه

کوجاک بود. اگر ترسانه ایچون اولطردمه بونلری مناسب کونلش ایسه یم که کیدیر . سلطان احمد ثاک، کندیتسه هر عرض اولوان ناخیمیه تدقیق سوزیتیمیز قبول ایتزدی. تجربه لرینه و معلوماته مستند آرزو لرینی یازار وایدیردی . ابراهیم پاشایه انقادی ایسه ، آتئق پاشانک وفا کارلغه و تجربه سته اعتقادمن طولای ایدی . بو اعتقاد موجود اولماسه ایدی ، سلطنتانک سته لرده سائر وزیر اعظم لره کوسرتدیک شدی ابراهیم پاشایه قارشیده سوله دیکی کی ، بیایدی . فقط خط هاپونلر ندده سوله دیکی کی ، ابراهیم پاشا کندیتسک « اوتدن بری بلنمش خاص قوی » ایدی . صدراعظم ، بو اعتقادک آرتاسته متوالی فمالیتله لایق قازانیور ، سلطان احمد ثانی کندیتسه مجلوب ائیک صنعتی کوسرتیوردی .

یووک آله ، ۲۵ مارت ۱۹۱۸

احمد رفیق

اَوُونُؤْمُلُشْ صَحِیْقَه لَر

سلطان احمد ثاک وصفته

بر قصیده کربطاهی

نو بهار ابردی یمه اولدی جهان خرم وشاد
ایلدی شوره زمین غمی فردوس آباد
زبور روی دکان اولدی متاع شادی
رشته بازار کل اولدی بهم پیچ کساد
قاب افسرده ایکن ایردی نباتاته حیات
آشکار اولدی یمه معنی حشر اجساد
اولیه نقش ایلدی لوح کله استاد ازل
جانی واری کایده تصور آئی کلاک بیزاد

قلبی صحن چنه ضرب خیام عشرت
داور ثلمیه جادر چیچی ایلدی کشاد
طبع یایی اوقدر اولدی رطوبت آکین
کله رنگین اولور احکمر برینه زب رماد

چازوسی چمنستانده دلال هزار
خاص وعامه کهر عشرتی ایتکده مراد
خواهین دیده کشای اولدی چنده ترکس
صیحه فاخته وبلبل اینجه فریاد

سرفرو برده حزن اوله بنفشه لعب
غزیه لر اولشکلن مایه کلخن مراد
جیش سرمایه مجوم ایلدی سلطان ربیع
ایلیوب قار طوخی دشت چنده ایجاد

برنی کشتهنده قوروب نقل کلی چنک ایدچک
باشلری نغمه لره صرغ ترم معناد
ایتمک کشت خیابان سپهر خضرا
دست بر دست وفاق اولدی چار وشاد

تشیکیلات داخلتهده تطبیقی دهها موافق کوردی (۱۱۳۲) . استانبوله ایلیک دفعه اولارق اطافیه هیئت تشکیلی دوشوندی ، سلطان احمد ثاکه یازدنی بر خط هاپونده شو صورتله بیان مطالعه ایدتی : « شیر استانبوله بعضی وقتلره بقضا الله تعالی احراق هاپور ایلدیکه تسکین واطمینی ایچون بودفه ایجاد اولتان طولوبمه بر ایکی دفعه تجربه اولوب عظیم فائده می مشاهدده اولتئین عباداللی ضرر وحسارکدن صیانت وشهری دخی تخربسندن صون وحایه وسیله اولور حاکم اولغه حین اقتضاده استعمال لکن اوجاقلردن برینه ویریک لازم کلسه صنعت استعمالده عدم مهارتدن ناشی بر ایشه یارامیوب مأموزن اولان فائده حصوله کیچیکه ملحوظ اولگه یته قی اولصال طولوبمی ایجاد ایدن داود آغا شاکت منفریته ویریلچک اطلاعاتی مفضل ومشروح بر صورت اولوب دقتدارانندی قولارینه اعلام ایدمکده منظور هاپونلری اولتی اوزره مشروع رکاب شوکت نصاب جهانداریلری قلندشدر . نفس الاصره نوادر مائر جیلدن ان شاکله تعالی زمان سلطنتلرده بریوکی اثر اولوب آستانه سعادتدارلرده قیام قیامتله ذکر خیره وسیله اولوجق بر حاکم اولوغندن قطع نظر مجددا برنسته دخی ویرلیوب علوه لری اولجاقولورنر محولندن تبارک ایتدیمکله ایراد مفرزیه کسیرکله چک موآدن اولوب اولدینی بیگ ایکوز غروش ایلده اولور بر خصوص اولدینی معلوم مولاکله لری اولدنده امر و فرمان شوکلر کرانتلر ایتدیمکدر » . ابراهیم پاشا استانبوله ایلیک اول اطافیه هیئت ایجادتیه وسیله اولدینی کی ، بر مدتی بری مترک بر حاکمه فالان چینی اعمالیتهده احیا ائیک ایسته دی . عین تلخیصه شو جله زده علاوه ایدتی : « حضرت ائی ایوب انصاریده الیوم کاشی اشلیان کسته لره صنعتاری رواج پولوب کاشیک دخی مأمول اوزره حصول اقتضا ایدن لازمه متعلق تقریرلری قلده الخله اولدنی موضوع پیشکده شوکت پشاهلری قلندشدر . تقریر برینه کوره کندولره مساعدده اولتغده بر درلو محذور اولیوب وافر زماندن بری قرین اضمحلال اولش بر صنعتک احیاسنه باث اولوجی واضعبر » .

ابراهیم پاشانک شو تلخیصی کوسرتیوردی که ، وزیراعظم استانبولک عمراتی ، خنک رفاهی دوشونیور ، ملکنکده ملی صنایعک احیاسنه چالیشیوردی . بو علوی یاهیرله چالیشدینه ، قلندمن چیچان بو تلخیص ، الک قلی بر دایلی . بر الحقیقه ، وزیر اعظمک بو غیرتی سلطان احمد ثاکده تقدیر ایتدی ، کندیده مطالعه می علاوه ایدمکده خنک صول باشنده کی جلققه شو خط هاپون یازدی : « طولوبمه ایجادی بر اثر اولوب دمای خیره باعث اوله می امر مقرر د . طولوبمی باشی عرب قوسنده اولیوب استانبول بقسمنده اوله می سولت کورنور . قارشو بقه لرین احراق نیز دفع اولوب

شکلاری خوشه کتزدی . شهرده ، شیشیل آغاچلر آلتیده ، مرمره ک زمینی سلطنتلرده یاپیلان اوامی ، انجه ایشله می ، شهتیشیل کوشکر پک زاده خوشه کتزدی . بوسیدن سرای برونده استانبول لاری طرزنده کوشکر یاپدیرمدی . سلطان احمد ک شک طوب قانی سراییده ، صفه کوشکی اولکده تنظیم ایتدیردیک لاله باغی می غایت منظمده . چورلی علی پاشانک سدارتی هنکندده یاپیلان بو باغیده الک ظریف واک معتبر لاله لر یقتدیریلدی . ایلیک بهارک یارلاق کوشی استانبول باغی لرینی دست دت شتانی لاله چیچکاری ، فولیه لر وسنلره ، وزیرلر و منکسره لره سوله مکه باشلار باشلاماز ، سلطان احمد ثاک قره آغاچ وایرسانه نصرتیه ، یوپده والده یالینسه کیدر . بهارک ساکن و طروانی کونلرینی اوزره کپیبردی . لاله موسی کایر کباز شکطاش سرای ابراهیم پاشا سیرایک یاتنده ایدی . وقیله قره محمد پاشا یالسی اولتی اوزره شربت پولان بو یالیه اولطرل علاوه ایدلش ، سلطان احمد ثاکه تخصیص اولوغشدد . سلطان احمد ثاک تفرجلره اکثریا سلطانلره ، بعضاده والده سلطانلره برلکده کیدردی .

یکدیکری صولکدرجه سون بادشاهلی وزیر ، ملکک عمراننده اول برلکله چالیشیرلری . ابراهیم پاشانک نافع کوردیکه هر ائتق سلطان احمد ثاک بهمه حال تقدیر ایدر ، ودر حال تطبیق ایچون خط هاپون اصدار ایلردی . او دودره استانبول یانغیرلی غایت مددهشی جایلین باشلایان بر یانغین ، فوج مصطفی پاشایه قدر ، یون مله لری سیلوب سوزور ، بر چوق ناله لره خاتمالرینی سوندورودی . اسکدارده ، قواجه پاشاده دنفقیده ظهور ایدن یانغیرلر مدهش خسارته سببیت ویردی . ابراهیم پاشا اکثریا یانغیرلره پولونور ، آشک سوندیرلرسته بالادت عبرت ایدردی . اکثریا استانبوله کی سراییده کیچیکلری کپیبر ، آسترن ظهور ایدن یانغیرلره پولونقی ایچون تدبیره قصور ایتزدی ؛ بعضا کیدی پولوناقی زمان ، برینه بهمه حال برنی استانبول طرزنده لوچی پولوندر بریدی . یانغیرلر صیق صیق ظهور ایتسی استانبول خلای ایچون فلاکندی . آتشی اکثریا سفار واسطه سیله سوندورولور ، ملووشان برله قیه لرله صودوکوردی . بوسیدن یانغیرلی سوندورک با برقاچ او ییتغله ، اکثریاده « آب غایت الی » ایلیک اولایب ایدری . ۱۱۲۸ سنه مندن صوکرا ایدکی ، کرجک داود آغا استنده بر فرانسز مهندسی استانبوله طولوبمی ایجاد ایدتی ، یانغیرلره صولکدرجه فائده می کورولدی . ابراهیم پاشا ایچون بو اختراع غایت مہمدی . ایشا بر ایجادک خصوصی بر شکده قولانیماسندینه ،